

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ
ОБЛАСТЕН КРЪГ – 25.02.2013 г. – XI-XII КЛАС, 14.00 ЧАСА

УКАЗАНИЯ

Уважаеми ученици,

Работният материал на олимпиадата съдържа:

- **40** тестови задачи, от които **15** задачи с избираем отговор и **25** със свободен отговор;
- задача за създаване на писмен текст – анализ на документ, който не трябва да надвишава **3** ръкописни страници.

Пропуснат или сгрешен отговор се оценява с **0** (нула) точки.

Максималният брой точки е **100**.

Задачата за създаване на писмен текст се оценява с общ брой **30** точки.

За задача с избираем отговор отбележете буквата с верния отговор, като я зачертаете с „X”.

Не се допускат задрасквания и поправки.

По време на работа може да пишете само със **син** химикал.

По време на изпита **не може** да ползвате допълнителни помагала или пособия, освен предоставената ви изпитна бланка.

Време за работа – 4 астрономически часа.

Пожелаваме ви успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

А. ЗАДАЧИ С ИЗБИРАЕМ ОТГОВОР

1. В кой от посочените исторически източници българите са споменати за пръв път със собственото им име:

А) „Църковна история“ на Йоан Ефески	Б) Анонимна българска летопис
В) Анонимен Римски хронограф	Г) „Хроника“ на Касиодор

2. Отбележете групата фактори, повлияли за създаването на Българското ханство на Долния Дунав:

- А) натискът на хазарите и арабите; вътрешните противоречия в Стара Велика България
- Б) надмощието на славянската група; необходимостта от съюзник в борбата срещу Византия
- В) настъплението на авари и хазари; господстващата роля на българите в земите на юг от Дунава
- Г) липсата на съществени различия между българи и славяни; необходимостта от противодействие на външната заплаха

3. Централизацията на българската държава през първата половина на IX в. се изразява в:

- А) налагане на българската аристокрация в управлението
- Б) налагане на авторитета на владетеля над всички поданици
- В) изтласкване на българската аристокрация от нейните ръководни позиции
- Г) възприемане на византийския модел на управление и присъщата му терминология

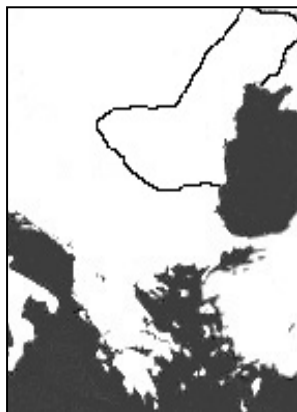
4. Описание на столицата Преслав дава в своето съчинение „Шестоднев“ средновековният писател:

А) Йоан Екзарх	Б) Черноризец Храбър
В) Константин Преславски	Г) Патриарх Евтимий

5. Какви нови елементи се въвеждат в българските земи след завладяването им от Византия?

- А) темната система, натуралният десятък и византийската църковна йерархия
- Б) темната система, пронията и паричните данъци
- В) синоната, натуралният десятък и тотемизмът
- Г) данъкът „владичина“, синоната и натуралният десятък

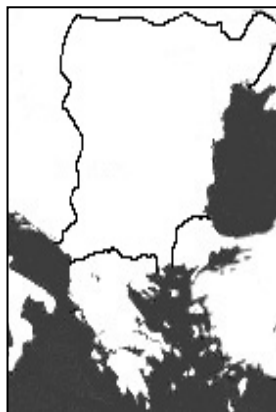
6. На коя от картите е изобразена българската държава при хан Тервел?

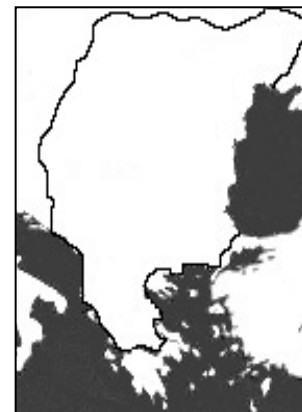
А)

Б)

В)

Г)

7. За кой български цар се отнася следното описание от византийска хроника?

„...Когато получил властта той се грижел не само да я има, но и да я увеличи, защото против волята си бил принуден да се сражава... Защото да се попадне в ръцете на Лахана, било равностойно на смърт, поради крайната му жестокост.“

- А) Крум
- Б) Симеон
- В) Калоян
- Г) Ивайло

8. Исихазмът по своята същност представлява:

- А) монашеско учение със строг аскетичен и дълбоко мистичен характер, което проповядва обществено примирение и търпение
- Б) учение, което съдържа в себе си рационални елементи, които го доближават до новите ренесансови идеи
- В) дуалистично учение, което подлага на сериозна критика държавата, църквата и войните
- Г) учение, което се противопоставя на духовенството и се обявява за достъпно богослужение

9. Посочете реда, в който събитията са в хронологическа последователност:

- А) завладяване на източната част на Аварския хаганат; завладяване на Месемврия; разгром на Никифор I Геник във Върбишкия проход; превземане на София
- Б) отстраняване на Борил от престола; битка при Клокотница; църковен събор в Лампсак; възстановяване на Византийската империя.
- В) Карпошово въстание; Първо Търновско въстание; Второ Търновско въстание; Чипровско въстание
- Г) издаване на „Абагар“; съставяне на „Рилския панегирик“; написване на „Беседа против богомилите“; написване на житие на патриарх Евтимий

10. Николай Палаузов е:

- А) известен възрожденски художник и литограф, учил във Виена
- Б) участник в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа
- В) виден общественик, член на Одеското българско настоятелство
- Г) богат търговец, секретар на Добродетелната дружина в Букурещ

11. Посочете текста, чийто автор е Христо Ботев:

- А) "Българите трябва да разберат, че на тях е потребна свобода, свобода лична и свобода народна..."
- Б) „Но ние сме хора и искаме да живеем човешки: да бъдем напълно свободни в земята ни, ...ще имаме едно знаме на което ще пише: свята и чиста република..."
- В) „Сега, когато ви пиша това писмо, знамето се развява пред конака, пушките гърмят, придружени от ека на черковните камбани..."
- Г) „Единственият изход из това грозно положение... е революцията, и то революция народна, незабавна, отчаяна..."

12. Кои от посочените вестници излизат в Букурещ?

- А) „Народност“, „Отечество“, „Свобода“
- Б) „Турция“, „Македония“, „Цариградски вестник“
- В) „Дунавски лебед“, „Знаме“, „Тъпан“
- Г) „България“, „Дума на българските емигранти“, „Време“

13. Посочете реда, в който са отбелязани само дейци на българското църковно движение през Възраждането:

- А) митрополит Хрисант, Григор Начович, Паисий Пловдивски
- Б) Васил Априлов, Христо Тъпчилещов, Стефан Богориди
- В) Неофит Бозвели, Стефан Богориди, Александър Екзарх
- Г) Неофит Византиос, Иларион Критски, Иларион Макариополски

14. Документът, наречен „Акт за свещена коалиция между румъни и българи“, е дело на:

- А) ТЦБК
- Б) БРЦК
- В) Добродетелна дружина
- Г) Одеско българско настоятелство

15. Сред решенията на Общото събрание на БРЦК в Букурещ през 1872 г. са:

- А) избор на Каравелов за председател и незабавно вдигане на въстание
- Б) приемане на програма и устав, утвърждаване на нов състав на ЦК
- В) Левски да напусне БРЦК, но да запази ръководството на ВРО
- Г) избор и изпращане на делегация за преговори със сръбското правителство

Б. ЗАДАЧИ СЪС СВОБОДЕН ОТГОВОР

16. Свържете личностите и събитията в таблицата:

Личност	Буква	Събитие
Кубрат		А) разкрива византийските шпиони в Плиска
Тервел		Б) оказва помощ на славянското племе смоляни
Телериг		В) побеждава византийците при Маркели
Кардам		Г) управлява съвместно с кавхан Исбул
Маламир		Д) получава титлата кесар от Византия
Пресиян		Е) получава титлата патриций от Византия

17. Запишете името на български революционер, чиято идеология може да се опише със следните ключови думи:

всенародно въстание, тайна канцелария, организирано национално освободително движение, комитети, план, единен център, легия, привременно българско началство, четничество

Име:

18. Запишете ТРИ причини за покръстването на българите:

- А)
- Б)
- В)

19. Попълнете липсващата информация в таблицата:

Година	Личност	Събитие
927 г.		Сключва мирен договор с Византия
1277 г.		Застава начело на селско въстание
	Филип Станиславов	Отпечатва в Рим книгата „Абагар“
1815 г.		Открива в Свищов елино-българско училище
	Георги Мамарчев	Участва във Велчовата завера
1844 г.	Константин Фотинов	

20. Запишете факти/събития от средновековната българска история, които са свързани с посочените географски названия и ги датирайте:

- А) Онгъл.....-Г.
- Б) Тревненски проход-Г.
- В) Плочник-Г.
- Г) Траянови врата.....-Г.

21. Прочетете откъса и отговорете на поставените въпроси:

„На 20-и бях (в София) ... при митрополита. ...Главната му черква е „Св. Марина“, засводена и цялата изрисувана, иконите са подновени... В тази черква има българско училище, където учат момчетата да четат. Гръцки училища нямат, а от тези две училища излизат повечето български свещеници. Българите и гърците тук ходят в една черква, защото имат еднакво богослужение. Когато присъстват много българи, литургията се чете на български език“.

Из „Дневник“, Стефан Герлах от 1578 г.

- А) Каква информация за религиозния живот в българските земи съдържа откъсът?

.....

.....

.....

.....

- Б) Какво означава твърдението, че българи и гърци „имат еднакво богослужение“?

.....

.....

22. Подчертайте излишното име в редицата и посочете признака, по който групирате останалите:

А) Кирил Босота, Василий Врач, Акиндин, Теодосий Търновски

Признак.....

Б) поп Пейо, поп Методий Драгинов, Яков Крайков, Матей Граматик

Признак.....

В) Йосиф Соколски, Драган Цанков, Найдено Геров, Рафаил Попов

Признак.....

23. Прочетете откъса от писмото и отговорете на поставените въпроси:

„ ... И сам известният Константин, благороден владетел на България, и Мирчо, войвода на Трансилванска Влахия, които също се върнаха в лоното на наше величество под наше подчинение, много пъти нападаха смело гръцки области и други области, които и досега се владеят от турците, спечелиха триумфална победа над враговете и слава за себе си. А сега, като присъединихме към тях и наши народи, чиято силна войска ще им изпратим в помощ, толкова са годни да напредват с могъщата си военна сила, та може смело да се вярва, че като бъдат отстранени и унищожени [враговете] на кръста, а след това и другите неверници и езичници, в бъдеще спасително ще се разпространява католическата вяра и ще расте броят на християните.”

А) Кой е авторът на писмото?

Б) Какви действия са описани в откъса?

.....

В) Последвалите събития оправдават ли надеждите на автора? Аргументирайте се.

.....

24. Обяснете съдържанието на следните понятия / термини:

	Понятие	Обяснение
А)	улема	
Б)	синклит	
В)	джелепкешанин	
Г)	метох	
Д)	кондика	
Е)	сигилий	

25. Групирайте дадените наименования в таблицата и запишете критерия, по който сте го извършили:

Пауталия, Македония, Смоленон, Ескус, Заберган, Волерон, Рациария, Вунд, Алцек, Марцианопол, Котраг, Паристрион

Критерий			
наименования

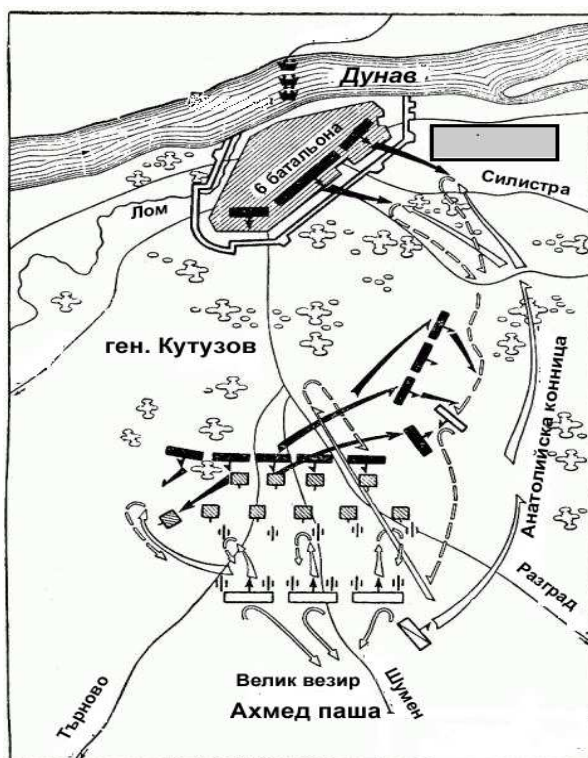
26. Разгледайте внимателно карто-схемата и изпълнете поставените задачи:

А) От коя война е представената битка?

.....

.....

Б) В правоъгълника запишете името на града, край който се е състояла тя.

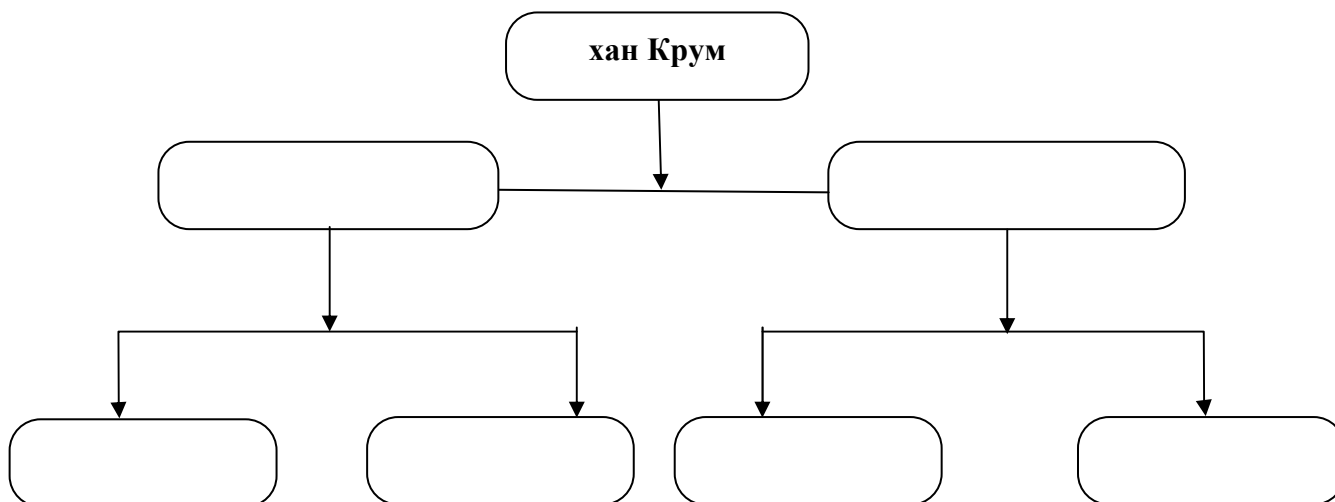
27. Попълнете таблицата като срещу всяко произведение запишете името на неговия автор:

	Автор	Произведение
А)		„Сердарят“
Б)		„Нешастна фамилия“
В)		„Изгубена Станка“
Г)		„Михал Мишкоед“
Д)		„Кървава кошуля“
Е)		„Криворазбраната цивилизация“

28. Попълнете схемата на административното устройство на България така както е описана в откъса, като запишете длъжностите и имената.

„От Бероя и...Дултроини първенец е ичиргу боилът Тук за дясната страна, а стратегите Вардан и Янис са му подчинени. За лявата страна на моя саракт – Анхиало, Дебелт, Созопол, Ранули – главатар е боилът кавхан Иратаис; а Кордила и Григора са му подчинени стратегии.“

Втори Хамбарлийски надпис, 813 г.

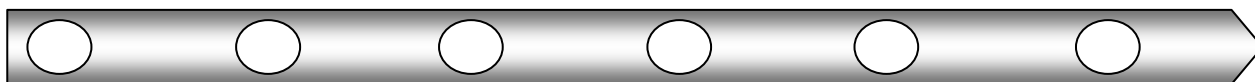

29. Свържете автора/историческия източник със събитието, което отразява:

Автор/Исторически източник	Буква	Събитие
Теофан Изповедник		А) Създаване на законодателство
Свидас		Б) Управление на Иван Асен II
Фулденски анали		В) Битката при Ахелой при Симеон
Георги Акрополит		Г) Създаване на българската държава
Йоан Скилица		Д) Покръстването при Борис

30. Подредете владетелите в хронологичен ред, като поставите съответната буква върху линията на времето:

А) Георги Тертер I ; Б) Йоан Александър; В) Михаил II Асен; Г) Михаил III Шишман;
Д) Теодор Светослав; Е) Йоан Асен III

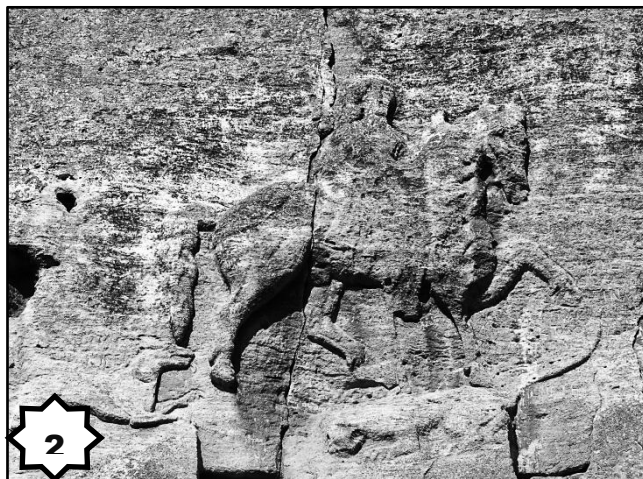
31. Съдържанието на кое понятие е описано в дадения откъс от народна песен?

„Я дай ми, мале, я дай ми
дедова пушка бойлия,
тейкова сабя френгия...
Когато пролет пролети
на тоя шарен Гергьовден...“

аз ще излеза сред село...
знамето ще си побия,
момчета ще си събера...
на хайде в Стара планина!“

понятие:

32. Разгледайте внимателно изображенията и изпълнете поставените задачи:

А) Запишете имената на архитектурните обекти:

Б) Запишете номерата на изображенията в хронологическа последователност:

В) Запишете имената на паметниците, които са включени в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО

33. Определете режима на управление на поземления фонд в Османската империя като свържете правилно трите групи понятия:

спахия
селянин
султан

производител
собственик
владелец

тапия
шерият
ферман

А)	султан		
Б)	спахия		
В)	селяни		

34. Свържете дадените имена със съответното събитие:

Българска царица/принцеса	Събитие
Мирослава	А) Византия признава царска титла на българския владетел
Кера Тамара	Б) Възкачване на Иван Стефан на българския престол
Ирина Лакапина	В) Въстанието на Ивайло
Мария Ласкарина	Г) Предаване на крепостта Драч на византийците
Анна Неда Сръбска	Д) Възстановяване на Българската патриаршия
Елена	Е) България се признава за васал на османците

35. Прочетете внимателно откъса и отговорете на поставените въпроси:

„Назърът (Финансовият инспектор) Ахмед... с писмо явява, че християните на това село, противно на заповедите и на свещения закон, били съградили една нова и голяма църква, която била украсена с мрамор и други изобретения... Заповядвам..., ако въпросната църква не е от старо време ... да разрушиш по законен ред наново съградената църква...“

Султанска заповед от 1624 г.

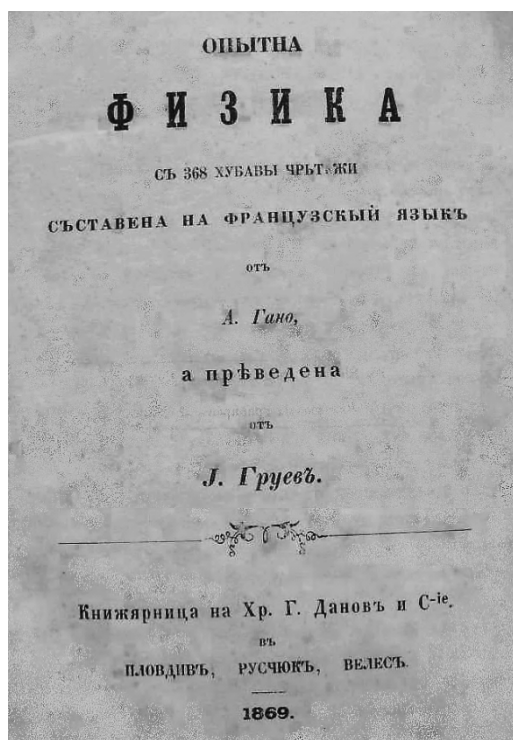
А) По какъв повод е издадена заповедта?

Б) Какво са нарушили с действията си християните?

В) При какви условия заповедта може да не бъде изпълнена?

Г) За каква дискриминация по отношение на християнското население свидетелства откъсът?

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените задачи:

А) Какво представлява книгата, изобразена на илюстрацията?.....

Б) Кой е авторът и кога е издадена?

В) За какви нови елементи в преподаването свидетелства заглавието?

Г) По какъв начин е разпространявана?

37. Прочетете документа и изпълнете поставените задачи:

„Гражданите се делят на различни занятия или художества и търговци, всяко занятие има своя първомайстор, старейшини и един бирник... те се събират и решават своите работи... всеки чирак, който влезе в едно занятие длъжен е да слугува три години без заплата и още три години да работи при майстора си като калфа с определена заплата от първомайстора и старейшините и после с някои особени обряди провъзгласява се за майстор.”

Из *Непубликуван ръкопис на Стефан Захариев, 1867 г.*

А) Запишете социалните групи, които дават облика на възрожденския град:

.....

Б) Запишете понятието, което съответства на определението „занятие”:

В) Запишете в низходящ ред йерархията в занятието:

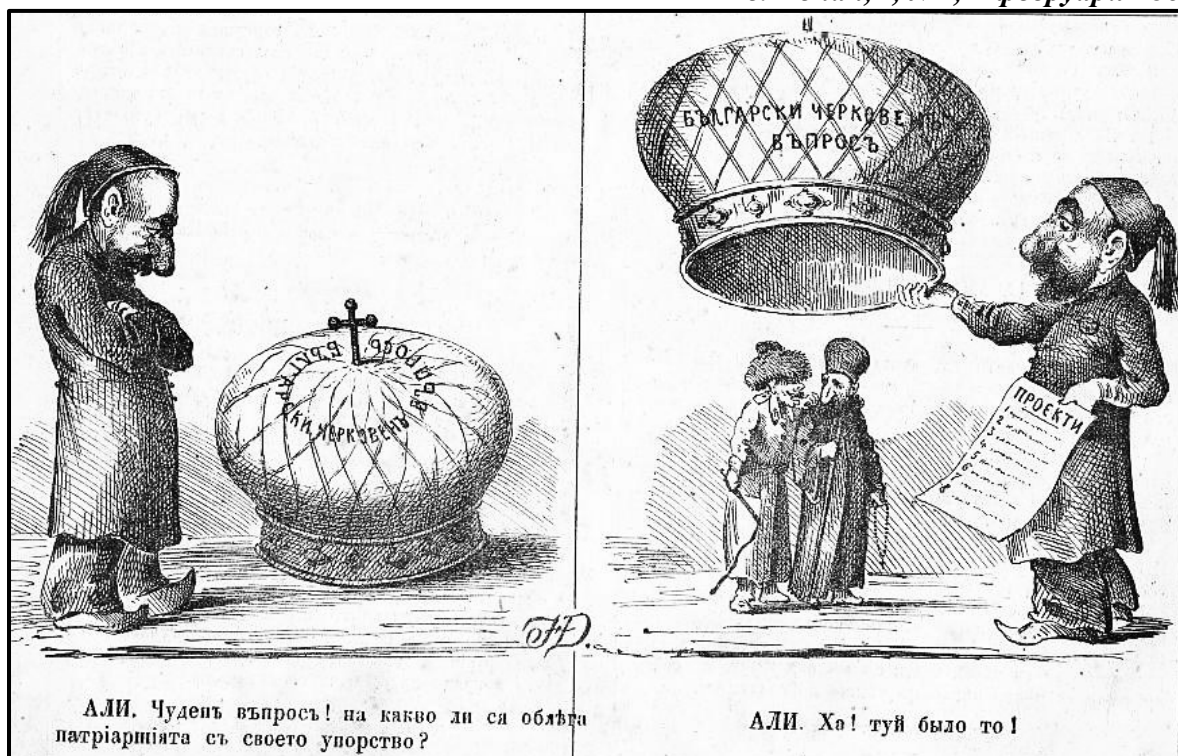
.....

Г) Предположете какви са задълженията на бирника:

.....

38. Разгледайте внимателно карикатурата и отговорете на поставените въпроси:

в. Тъпан, I, №1, 1 февруари 1869 г.

А) Кога и в какъв момент на развитие на българския църковен въпрос е създадена карикатурата?

.....

Б) На какво се опира в упорството си Цариградската вселенска патриаршия според автора?

В) Кой е издателят на в. Тъпан?

39. Прочетете дописката, изпратена от Васил Левски до в. Свобода и поправете допуснатите грешки в текста.

„Бай Каравелов! Вий като чисти, свободен търговец български, така показва и листат, когото издавате –Отечество! ... Че и ние сме хора и искаме да живеем човешки, да бъдем свободни с пълна свобода в земята ни. Там дето живее българинът – в България, Тракия, Беломорието... Ще имаме едно знаме, на което ще пише: свята и чиста федерация... Сега е лесно и можем с малко материал да се спасим от това тиранство , ... и тогава с божия воля ще сосипем гнилата и страшилива държава.“

40. Разгледайте внимателно картата и изпълнете поставените задачи:

А) Запишете античните имена на реките, обозначени с цифри:

1. 2.
3. 4.

Б) Допълнете информацията в легендата.

В) На съответното място нанесете имената на тракийските племена: *беси, одриси, мизи и трибали*

ВТОРА ЧАСТ

Направете в обем до 3 страници анализ на документа:

“...Ние желяем пълна свобода и затова не щем да ни се покорява и да ни робува други, така също не щем и ние да се покоряваме и робуваме другиму. Не да променим султана искаме ние, а да бъдем слободни. Историческо право, Византийска империя, Симеоново царство, Душанова круга и пр. нямат място там, дека се иде за слобода и живот. Погледайте на Швейцария и Америка и вие ще видите, че счастieto човеческо се заключава не на скиптер и трон, не на корона и монархия, а на чиста човеческа слобода. А има ли по-счастлив народ от американците и швейцарците? Аз отговарям: “няма”. А в Швейцария живеят три народа, които никак не приличат едни на други по характера си: немци, италианци и французи. А в Америка живеят заедно петдесет народа и петдесет вери. Ние търсим пълна слобода, слобода народна, слобода лична, слобода човеческа; който мисли също, що и ние мислиме, той е наш брат. Ние своето не даваме и чуждото не щем; кой желяе да земе чуждо, той не ще и слобода, той не е слободен човек, а деспот. За да бъде човек слободен, трябва да желяе слобода и другиму. И така, мои братя българе и сърбе, ромъне и гърци, подайте ръка един другиму, заборавете ситните вражди, полюбете секиго, който търси слобода, за да полюби и той вас. Подайте ръката си секиму, който каже да е наш брат и мисли също както и ние, и напред, братия, напред.”

Из “Мои братя”, статия на Л. Каравелов, 1869 г.

При анализа вземете под внимание следните опорни въпроси:

1. Какво е разбирането на Каравелов за свободата?
2. С кои други ценности свързва той свободата?
3. На коя историческа епоха са присъщи тези ценности?
4. Какви примери дава авторът за т. нар. историческо право и какво е отношението му към него?
5. Какъв е политическият идеал на Каравелов и как той го обосновава?
6. Как вижда авторът осъществяването му?

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО И СТАРАНИЕТО!

ПОПЪЛВА СЕ ОТ КВЕСТОРИТЕ

НАЧАЛО НА ОЛИМПИАДАТА:ч.

ИЗПИТНАТА РАБОТА Е ПРИЕТА В:.....ч.

.....
Име и фамилия на квестора приел работата

.....
подпис

ПОПЪЛВА СЕ ОТ ОЦЕНИТЕЛИТЕ

ПЪРВИ ОЦЕНИТЕЛ:.....

Име и фамилия

подпис

брой точки

ВТОРИ ОЦЕНИТЕЛ: :.....

Име и фамилия

подпис

брой точки

ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ – (първи+втори)/2

--